



**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen
Enhet 11

DOM
2015-04-20
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
15310-14

KLAGANDE

Stiftelsen Lars Gissléns donationsfond, 892600-1754
c/o Ragunda kommun
Box 150
840 70 Hammarstrand

MOTPART

Kammarkollegiet
Box 2218
103 15 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Kammarkollegiets beslut 2014-06-10, se bilaga 1

SAKEN

Permutation

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 587361

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se		08:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Kammarkollegiet beslutade den 10 juni 2014 att avslå Lars Gissléns donationsfonds (stiftelsens) ansökan om ändring av stiftelsens ändamålsbestämmelse (s.k. permutation) från

”...dels att donationsbestämmelserna inte skall utgöra hinder för skolstyrelsen att i samråd med och under inseende av länsstyrelsen och läns skolnämnden disponera fondens årliga avkastning, sedan en tiondel därav lagts till kapitalet, med tillämpning av föreskrifterna under punkten B.5. i de av Kungl. Maj: t den 15 november 1968 meddelade bestämmelserna om dispositionen av avvecklingsskolornas donationsfonder.”

till

... dels att donationsbestämmelserna inte skall utgöra hinder för kommunstyrelsen att disponera fondens årliga vinst, sedan en tiondel därav lagts till kapitalet, med tillämpning av föreskrifterna under punkten B 5 i de av Kungl. Maj: t den 15 november 1968 meddelade bestämmelserna om disposition av avvecklingsskolornas donationsfonder,

dels att donationsbestämmelserna inte skall utgöra hinder för kommunstyrelsen att ta obundet kapital i anspråk för drift och underhåll av fastigheten och även ta upp lån och ställa säkerhet för investeringar som behöver göras inför uthyrning av lokaler för utbildnings- eller näringsverksamhet.”

Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

Stiftelsen överklagar beslutet och anför till stöd för sitt överklagande bl.a. följande. Den föreslagna nya lydelsen av ändamålsföreskriften innebär enbart en tolkning eller precisering av vad stiftelsen får ägna sig åt och överensstämmer med stiftarens avsikt. Den gällande ändamålsföreskriften kan med hänsyn till ändrade förhållanden inte längre följas eller har blivit

uppenbart onyttig. Kammarkollegiet har inte tagit hänsyn till hela permutationsyrkandet. I vart fall föreligger synnerliga skäl för att tillåta ansökan.

Kammarkollegiet vidhåller sitt beslut.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet och bakgrund

Frågan i målet är om Kammarkollegiet har haft fog att avslå stiftelsens ansökan om permutation. Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att det av utredningen i målet inte framgår annat än att Kammarkollegiet tagit ställning till hela permutationsyrkandet.

Stiftelsens ursprungliga ändamål var att Ragunda församling skulle uppföra ett skolhus som skulle tjäna som skollärbostad i alla kommande tider samt att i evig tid underhålla och reparera skolhuset. Ändamålet har ändrats ett flertal gånger via permutation och är sedan år 1968 endast stipendieutdelning.

Av handlingarna i målet framgår att stiftelsen har ansökt om permutation då den av tillsynsmyndigheten fått besked om att ändamålsföreskriften inte ger stiftelsen rätt att ta i anspråk kapital för drift eller underhåll av skolhuset som är i dess ägo. Stiftelsen har vidare anfört att den behöver uppta lån och ställa säkerhet för investeringar i fastigheten i syfte att hyra ut den för verksamhet i stiftarens anda och öka stiftelsens intäkter.

Frågan om tolkning eller utvidgning

Stiftelsen har anfört att den yrkade ändringen av ändamålsföreskriften endast utgör en tolkning eller precisering. Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis liksom Kammarkollegiet att permutationsinstitutet inte är avsett för att fastställa tolkningar eller preciseringar.

Enligt stiftelsen bör begreppet avkastning ändras till vinst eftersom det överensstämmer med terminologin i stiftelsens årsredovisningar. Vidare har stiftelsen anfört att det behövs ett tillägg i ändamålsföreskriften så att det framgår att stiftelsen kan använda kapital för drift och underhåll av fastigheten samt även ta lån upp eller ställa säkerhet för investeringar i denna.

Enligt förarbetena till stiftelselagen bör man med begreppet avkastning förstå löpande avkastning i form av ränta och utdelning så länge inte stiftelseförordnandet eller omständigheterna i övrigt i det enskilda fallet ger stöd för en annan tolkning (prop. 1993/94:9 s. 117 f.).

Förvaltningsrätten finner inte att omständigheterna i målet ger stöd för att begreppet avkastning skulle avse något annat än löpande avkastning. Begreppet vinst innebär däremot, så som stiftelsen anfört, skillnaden mellan intäkter och kostnader. Andelen kapital som blir tillgängligt för stipendieutdelning varierar således beroende på om begreppet avkastning eller vinst återfinns i ändamålsföreskriften. Därmed får det enligt förvaltningsrättens mening anses stå klart att den första ”dels”-satsen i den yrkade ändringen inte enbart utgör en tolkning eller precisering av ändamålsföreskriften.

Inte heller den andra ”dels”-satsen om att kommunstyrelsen får ta obundet kapital i anspråk för drift och underhåll av fastigheten och även ta upp lån

och ställa säkerhet för investeringar som behöver göras i fastigheten kan enligt förvaltningsrätten ses som enbart en tolkning eller precisering av ändamålsföreskriften. Stiftelsens nuvarande ändamål är ju enbart att dela ut stipendier till elever i kommunen. Stiftelsen har åberopat att stiftelsens ursprungliga ändamål var att för evig tid underhålla och reparera det skolhus som då uppfördes. Ändamålsföreskriften har dock som nämnts fått en ny lydelse ett flertal gånger via permutation. Av stiftaren meddelade föreskrifter som har upphävts på ett rättsenligt sätt utgör inte längre en del av stiftelseförordnandet.

Sammanfattningsvis påverkar de yrkade ändringarna hur stor andel av stiftelsens medel som kan användas för att främja stiftelsens syfte. De kan således inte anses utgöra en tolkning eller precisering av nu gällande ändamålsföreskrifter utan får ses som en utvidgning av stiftelsens ändamål.

Rättslig utgångspunkt vid permutation

En grundläggande förutsättning för att ändra en föreskrift som gäller en stiftelses ändamål är enligt 6 kap. 1 § stiftelselagen (1994:1220) att förhållandena har ändrats sedan stiftelsens tillkomst. Det krävs även att de ändrade förhållandena har lett till att föreskriften inte kan följas, har blivit uppenbart onyttig eller uppenbart stridande mot stiftarens avsikter.

De stränga reglerna för ändring av ändamålsföreskrifter är motiverade av en önskan att upprätthålla en hög donationsvilja (prop. 1993/94:9 s. 83). I praxis har därför intagits en mycket restriktiv hållning vad gäller ändring av dylika föreskrifter. Det krävs mycket speciella omständigheter för att en ändring ska tillåtas (prop. 2008/09:84 s. 61).

Frågan om ändrade förhållanden

Stiftelsen har anfört att ändrade förhållanden föreligger eftersom begreppet vinst överensstämmer med terminologin i stiftelsens årsredovisningar och skolhuset som är i stiftelsens ägo behöver rustas upp.

I förarbetena nämns som exempel på orsaker till att en föreskrift inte längre kan följas att det inte går att få tag på någon som omfattas av stiftelsens destinatärskrets eller att stiftelsens avkastning är otillräcklig för att kunna främja ändamålet (prop. 2008/09:84 s. 60 f.). Stiftelsen har inte anfört någon dylik omständighet. Enbart den omständigheten att skolhuset behöver renoveras eller att begreppet vinst används i årsredovisningen är inte sådana ändrade förhållanden som medför att stiftelsens ändamål inte längre kan följas. Av utredningen framgår därtill att stiftelsens ekonomi är god. Förvaltningsrätten konstaterar att de yrkade ändringarna snarare på sikt kan medföra risk för att stiftelsens möjligheter att fullfölja sitt ändamål minskar om medel i stället för till stipendieutdelning i ökad omfattning används till lokalkostnader i olika form.

Frågan är då om ändamålsföreskriften kan anses uppenbart onyttig. Det kan t.ex. vara fallet om köpkraften i de stipendier som en stiftelse ska dela ut med tiden blivit försumbar eller om det behov som stiftelsen ska tillgodose inte längre efterfrågas (prop. 1993/94:9 s. 60). Av utredningen i målet framgår inte att någon dylik omständighet skulle föreligga.

Det som förvaltningsrätten härafter har att ta ställning till är om ändamålsföreskriften uppenbart strider mot stiftarens avsikter. I praxis har en dylik situation ansetts föreligga om samhället har tagit på sig ansvaret för just det behov som ska främjas, t.ex. skolmaterial eller skolmat (prop. 2008/09:84 s. 60 f.) Det framgår inte av utredningen i målet att föreskriften

om stipendieutdelning kan anses vara uppenbart stridande mot stiftarens avsikter.

Synnerliga skäl

Föreskrifter som rör stiftelsens ändamål får som nämnts också ändras om det finns synnerliga skäl. Bestämmelsen är främst avsedd att tillämpas när stiftelsens ändamål fortfarande är möjligt att iaktta men det på grund av samhällsutvecklingen framstår som orimligt att behålla ändamålet i sin nuvarande utformning (prop. 2008/09:84 s. 61 och 92 f.) Förvaltningsrätten anser att det som stiftelsen anfört beträffande de förändrade ekonomiska förutsättningarna för verksamheten inte är en sådan undantagssituation som bestämmelserna tar sikte på. Det finns därför inte heller synnerliga skäl för att ändra stiftelsens ändamålsföreskrifter.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten har vid sin bedömning särskilt beaktat den restriktivitet som ska råda vid prövning av ansökningar om permutation. Rätten anser sammanfattningsvis att det i målet varken föreligger ändrade förhållanden som har haft en sådan påtaglig inverkan på ändamålsföreskriften att den inte längre kan följas eller har blivit uppenbart onyttig eller uppenbart stridande mot stiftarens avsikter eller att det finns synnerliga skäl att ändra föreskriften. Stiftelsens överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (DV 3109/1A).

Maria Ek Oldsjö

Rådman _____

Nämndemännen Erik Jansson, Birgit Stenberg och Gunnar Örnéus har också deltagit i avgörandet.

Förvaltningsrättsnotarien Petra Ljung har föredragit målet.



HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

